

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/12/2019
Identifikačné číslo spisu: 4018200290
Dátum vydania rozhodnutia: 27.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4018200290.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobkyne: G.. K. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XX, XXX XX R., právne zastúpená JUDr. Vlastou Suchanovou, advokátkou so sídlom Podzámska č. 32, Nové Zámky, proti sťažovateľke (predtým žalovanej): Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, č. 24432-3/2018-BA zo dňa 06. februára 2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/31/2018-77 z 10. septembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/31/2018-77 z 10.09.2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre rozsudkom, č. k. 23Sa/31/2018-77 z 10.09.2018, zrušil rozhodnutie žalovanej, č. 24432-3/2018-BA zo 06.02.2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu pobočky Nové Zámky č. 700-1411131517-GC04/17 zo 17.07.2017 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“).

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým pobočka Nové Zámky predpísala žalobkyni podľa § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), penále v celkovej výške 1.682,10 eur, za obdobie január 2009 až jún 2010.

3. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že v prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či žalobkyňa mala status SZČO aj v období po 30.09.2008. Úlohou správnych orgánov bolo vyriešenie tejto právnej otázky, týkajúcej sa výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., teda, či žalobkyňa vykonávala v čase od 01.10.2008 činnosť SZČO. Podľa názoru krajského súdu, riešeniu tejto otázky správne orgány však nevenovali dostatočne dôslednú pozornosť a žalovaná ako odvolací orgán aj napriek skutočnostiam, ktoré žalobkyňa v odvolaní namietala, nezaoberala sa podstatnou námietkou, a to, že žalobkyňa dňa 01.10.2008 podala odhlášku do sociálnej poisťovne, že prestala vykonáva činnosť

ako SZČO k 30.09.2008. Podľa názoru krajského súdu, zo zisteného skutkového stavu nebolo možné vyvodiť správny právny záver, ktorý ani správne orgány a ani žalovaná vo svojom rozhodnutí nemohla odôvodniť, pretože táto základná otázka v danom konaní nebola zodpovedaná. Pokiaľ by sa správne orgány zaoberali existenciou žalobkyne ako SZČO a posudzovali jej príjem po roku 2008, na základe akého výkonu práce tento príjem dosiahla, bolo by možné posúdiť správne aj otázku výkladu § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z..

4. Krajský súd ďalej uviedol, že z administratívneho spisu vyplýva, že žalobkyni bola vydaná licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v odbore všeobecné lekárstvo rozhodnutím zo 11.04.2006, č. L1A/NR/1094/06, Slovenskou lekárskou komorou. Z administratívneho spisu mal krajský súd za preukázané, že žalobkyňa sa odhlásila dňa 01.10.2008 Odhláškou, registračným listom fyzickej osoby z povinného poistenia SZČO k 30.09.2008, pretože na základe rozhodnutia Nitrianskeho samosprávneho kraja č. NI:CS:3991/2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17.09.2008, bolo žalobkyni zrušené povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore všeobecné lekárstvo dňom 30.09.2008.

5. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej, ktoré je predmetom prieskumu v tomto konaní je vydané v rozpore so zákonom, z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Námieta žalobkyne, že po období 30.09.2008 nevykonávala činnosť SZČO, teda nespadá ako poistenec pod režim poistenia podľa § 21 ods. 1 v spojení s ustanovením § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, je dôvodná, a preto súd predmetné rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. V ďalšom konaní uložil krajský súd povinnosť žalovanej a I. stupňovému správne orgánu zaoberať sa aj právnou otázkou, či by žalobkyňa mohla vykonávať SZČO len na základe licencie L1A vydané lekárskou komorou, keďže rozhodnutím Nitrianskeho samosprávneho kraja jej bolo povolenie poskytovať zdravotnícku starostlivosť dňom 30.09.2008 zrušené.

6. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaná (sťažovateľka) z dôvodu, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľka sa nestotožnila s názorom krajského súdu, že v prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť, či mala žalobkyňa status SZČO aj po 30.09.2008 a správne orgány mali vyriešiť právnu otázku týkajúcu sa výkladu § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení, teda, či žalobkyňa vykonávala v čase od 01.10.2008 činnosť SZČO. Sťažovateľka uviedla, že predmetom tohto súdneho konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej vo veci predpísania penále za obdobie január 2009 až jún 2010 v sume 1.682,10 eur, a preto bolo podľa názoru sťažovateľky povinnosťou krajského súdu preskúmať, či žalovaná rozhodla o predpísaní penále v súlade s hmotnoprávnymi a procesnoprávnymi predpismi a poukázala na to, že správny súd je v rámci súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy viazaný predmetom správneho rozhodnutia.

7. Sťažovateľka zastáva názor, že otázka právneho posúdenia žalobkyne ako SZČO na účely sociálneho poistenia po podaní odhlášky dňa 30.09.2008 bola posúdená a zodpovedaná v samostatnom konaní, ktoré predchádzalo konaniu vo veci predpísania penále. Sociálna poisťovňa, pobočka Nové Zámky, rozhodnutím č. 37294-1/2016-NZ z 19.10.2016 rozhodla, že žalobkyni ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30.09.2008, ale toto zaniklo dňa 30.06.2010. Toto rozhodnutie bolo v rámci odvolacieho konania potvrdené rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie č. 23885-3/2017-BA, ktoré nadobudlo právoplatnosť 12.06.2017, čím bol konečným spôsobom upravený status žalobkyne na účely sociálneho poistenia, a preto už nemohol byť v následnom konaní opätovne posudzovaný. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok najvyššieho súdu, č. k. 9Sžso/1/2015 a 9Sžso/23/2013. Sťažovateľka vo zvyšnej časti kasačnej sťažnosti zopakovala svoju argumentáciu, prečo žalobkyňa spĺňala podmienky pre zachovanie statusu SZČO aj po podaní odhlášky. Žiadala rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

8. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá súhlasila s právnym posúdením uvedeným v rozsudku krajského súdu. Namietala, že žalovaná formalisticky poníma hodnotenie osoby SZČO pre

účely nemocenského poistenia. Uviedla, že postup žalovanej aj z hľadiska časového, kedy po veľmi dlhom časovom období sa rozhodla „naplniť pokladňu Sociálnej poisťovne“ od osôb, ktoré pracujú a plnia si svoje povinnosti z hľadiska soc. zabezpečenia, či už ako fyzické alebo právnické osoby, považuje za diskriminačné a za zneužitie postavenia žalovanej, ktorá jediná realizuje sociálne poistenie. Považovala konanie žalovanej za nezákonné a za svojvoľné uplatňovanie práv a nárokov. Žiadala kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú zamietnuť.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok - SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej je dôvodná.

10. Predmetom konania je preskúmanie rozhodnutia žalovanej, ktorým potvrdila rozhodnutie pobočky o predpísaní penále.

11. Z administratívneho spisu žalovanej mal kasačný súd za preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Nové Zámky, rozhodnutím č. 37294-1/2016-NZ z 19.10.2016 rozhodla, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činné osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30.09.2008, ale zaniklo 30.06.2010 (ďalej aj „rozhodnutie o zániku poistenia“). Rozhodnutie o zániku poistenia bolo potvrdené v rámci odvolacieho konania rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie č. 23885-3/2017-BA z 01.06.2017 a nadobudlo právoplatnosť dňa 12.06.2017.

12. Podľa § 172 ods. 5 zákona o sociálnom poistení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

13. Podľa § 240 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odvodili v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti, zaplatená exekútorovi alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Podľa § 240 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, predpísané penále podľa odseku 1 nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 5 eur.

15. Podľa § 240 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak ide o nevymáhateľnú pohľadávku podľa osobitného predpisu.

16. Z uvedenej právnej úpravy je zrejmé, že Sociálna poisťovňa rozhoduje o vzniku, prerušení, zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a o predpísaní penále v dvoch samostatných konaniach. V prípade žalobkyne o zániku povinného dôchodkového poistenia a povinného nemocenského poistenia rozhodla Sociálna poisťovňa, pobočka Nové Zámky vyššie uvedeným rozhodnutím o zániku poistenia, ktoré nadobudlo právoplatnosť. Otázka zániku povinného dôchodkového poistenia a povinného nemocenského poistenia žalobkyne preto bola uvedeným rozhodnutím právoplatne vyriešená. Žalobkyňa v zákonnej lehote žalobu o preskúmanie rozhodnutia o zániku poistenia nepodala, čím sa sama pripravila o možnosť preskúmať a zrušiť uvedené rozhodnutie súdom.

17. Krajský súd sa v rozsudku nevysporiadal s námietkou žalovanej ohľadom nemožnosti preskúmať zánik povinného poistenia žalobkyne vzhľadom na existujúce právoplatné rozhodnutie, ktorým bola táto

otázka vyriešená. Žalobkyňa sa žalobou domáhala preskúmania a zrušenia rozhodnutia o predpísaní penále. Argumenty, ktoré uviedla však smerujú proti rozhodnutiu o zániku poistenia, ktoré v tomto konaní preskúmať nemožno, keďže nadobudlo právoplatnosť a žalobkyňa v zákonnej lehote žalobu o preskúmanie rozhodnutia žalovanej, ktorým potvrdila rozhodnutie prvostupňového orgánu o zániku poistenia, nepodala.

18. Krajský súd svoje rozhodnutie založil na nesprávnom právnom posúdení veci, ak napriek existencii právoplatného rozhodnutia o otázke zániku poistenia žalobkyne dospel k záveru, že žalovaná ako aj prvostupňový správny orgán nevenovali dostatočnú pozornosť riešeniu otázky statusu SZČO žalobkyne v období po 30.09.2008. Ako bolo uvedené vyššie, otázka zániku povinného poistenia bola právoplatne vyriešená v predchádzajúcom správnom konaní, v rámci ktorého správny orgán musel posúdiť aj existenciu statusu SZČO žalobkyne po 30.09.2008. Na právoplatné rozhodnutie o zániku povinného poistenia bol krajský súd povinný pri preskúmaní rozhodnutia o predpísaní poistného prihliadnuť.

19. Žalovaná v danom prípade správne poukázala na rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 9Sžso/1/2015 a 9Sžso/23/2013, v ktorých najvyšší súd uviedol, že predmetom sporu nemôže byť otázka zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia, pokiaľ táto bola už právoplatne vyriešená iným rozhodnutím Sociálnej poisťovne. Kasačný súd nemá dôvod sa od tohto názoru odkloniť. V danom prípade krajský súd rozhodoval nad rámec rozsahu predmetu konania vymedzeného preskúmaným správnym rozhodnutím.

20. Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za dôvodnú a rozhodol podľa § 462 ods. 1 SSP tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

21. V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd aj o náhrade trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

22. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.